IZHAJA VSAK ČETR

Naročnina:
ITALIJA . . . . . .
INOZEMSTVO . . . . . .

Uredništvo in upravništvo: Trst, Via Maiolica 10-12. Telefon 1590. Uradne ure za stranke ob pondeljkih in petkih od 10—12. Oglasi: Za vsak mm visočine ene kolone v širokosti 63 mm: finančni oglasi 1 L, osmrtnice, zahvale, poslana, vabila 80 cent., trgovski, obrtniški oglasi 60 cent. Plača se vnaprej. Posamezni izvod 20 cent.

Dr. Henrik Tuma
Viale 24. Maggio 8
GORIZIA
Dopisi c. c. posl.

DELO

Glasilo Komunistične stranke Italije

Trst, 12. aprila 1923. — Leto IV. - Štev. 166.

Čim temnejša je noč, tem svetlejše so zvezde. Čim temnejša je noč reakcije, tem svetleje bodo uplivala dela komunistov na bodočnost delavstva.

Na smrt obsojen komunizem

Socializem ali, da rabimo boljši izraz, komunizem, je imel že vse polno grobarjev. Ne zdi se nam pretirano trditi, da mu nasprotniki kopljejo grob odkar se je pričel uveljavljati v političnem in gospodarskem življenju kot smotreno gibanje izkoriščanih proletarskih množic. Tudi nagrobnice so mu že peli iskreno in prepričani, da je izdihnil svojo nečisto dušo za zmiraj.

Dokler je bil komunizem le sanjava teorija s katero so se bavili utopisti pisatelji in modroslovci v svojih spisih in razpravah, da so z njimi kratkočasili v dolgih zimskih večerih plemenito gospodo, je bilo vse v redu in ni prišlo nobenemu na um, da bi napovedal boj sanjačem in njihovim plemenitim poslušalcem. Stvar je pa dobila drugo obliko in je postala nad vse resna, ko je dal Karl Marx komunizmu trdno, solidno znanstveno podlago, pričel agitirati s svojo novo teorijo med delavstvom in ustanavljati prve proletarske organizacije katerih naloga je bila boj za praktično udejstvovanje komunizma. Tako se je komunizem izselil iz toplih aristokratičnih sprejemnic in je postal kaj kmalu politični in socialni program zavednih proletarskih množic. Postal je nevaren kapitalističnemu družabnemu redu in je docela naravno ako so mu napovedali mogotci neizprosen boj, boj na življenje in smrt.

Od takrat ga pobivajo in mu kopljejo grob in mu pojo svoje nagrobnice.

Zgodovina bojev, ki jih je bil proletariat v imenu socializma ali komunizma je dolga in krvava. Pisale so jo proletarske žrtve v prisilnih kaznilnicah, na barikadah, v tovarnah in v temnih stanovanjih ob ihtenju delavskih družin. Poraz je sledil porazu in za vsakim porazom se je ponavljalo maščevanje kapitalističnih rabeljev. In ob vsaki zmagi je zapela buržoazija komunizmu posmrtnico in vsaka posmrtnica je bila zadnja. Pričeli so jih peti ob porazu pariške komune in so jih peli skozi desetletja naprej. Ob petju so kopali grobove. Pokopavali so proletarske komunistične borce; komunizma niso mogli, niso utegnili pokopati.

Sedaj je nagrobnica komunizmu zopet v modi. Ruski zgled ni naučil naših mogotcev ničesar. Oni so se zagledali v poraz ogrske revolucije in v zmago fašizma v Italiji. Le redkokedaj in redkokje so sliši iz nasprotniškega tabora svarilen glas, ki je vsekakor pomemben kakorkoli je pritajen. Tak glas smo slišali te dni v Rimu. Tam je izšel nov krščansko socialni list, ki je osrednje glasilo italijanske ljudske stranke. Imenuje se »Il Popolo« in mu daje politično smer tajnik ljudske stranke don Sturzo. Ta list piše v uvodnem članku med drugim tudi to:

»**Ne smemo niti od daleč verjeti, da bi bil socializem ali komunizem, kar ga je zdravega v političnem in sindikalnem gibanju, popolnoma poražen potom požigov in vsled politične zmage Mussolinijeve. Saj je tudi on (komunizem ali socializem) dejstvo, ki se ga ne da uničiti, je nujna potreba, ki si jo je naša civilizacija solidno izvojevala v teku svoje** evolucije. Praktično udejstvovanje **sindikalne in politične organizacije so izkušnje potom katerih se duša proletariata izoblikuje in izpopolnjuje. Socializem ali komunizem ni poražen. Poražena je le malomeščanska skorja v katero je hotel reformizem odeti proletarsko gibanje«.**

Tako je: S požigi, z razdejanjem delavskih stanovanj je izginila iz proletarskih vrst reformistična iluzija, ki si je domišljevala, da je v monarhistično-buržoazni kapitalistični družbi mogoče zgraditi in udejstviti polagoma stopnjevaje in mirnim potom kaj zares socialističnega ali komunističnega. Premagana je ona reformistična teorija, ki je hotela udejstviti komunizem potom zadrugarstva, potom socialnega skrbstva, potom socialne zakono, daje.

Zmaga kapitalistične reakcije, ki jo predstavlja v Italiji fašizem, je dokazala s tem, da je uničila vse kar si je bil priboril proletariat v težkih bojih dolgih desetletij, kako pravilen je bil nauk, ki ga je dal Karl Marx Prvi Internacionali in ki se glasi: »**prva in poglavitna naloga proletariata je, da si osvoji najprej politično oblast in prične potem udejstvovati gospodarsko družabno preobrazbo«.**

Ampak mogotci imajo nujno potrebo trobentati, da je komunizem premagan, da je pokopan za vedno. Danes, ko je res ravno narobe. Komunizem ni bil še nikdar tako živ in tako močan kakor je danes. Močan je, ker ima svojo veliko moralno in praktično oporo v ruski sovjetski republiki. Močan in živ je, ker se je proletariat po svoji večini otresel reformističnih sanj in reformističnih mešetarjev in je stopil na pravo pot revolucionarnega gibanja.

Dočim dokazuje meščanstvo vsak dan bolj, da ni sposobno rešiti svojih in splošnih družabnih vprašanj; dočim je res, da se kapitalistično gospodarstvo ruši in da mu je ves lek reakcije bolj v škodo nego v oporo; na drugi strani zopet res, da se proletariat v vsakdanjih bojih vedno bolj usposobija za revolucionarni boj, da je njegova bojna organizacija kljub vsem udarcem še vedno živa in vedno bolj sposobna prenašati in odbijati nove napade. Danes je komunizem ne le politično socialna teorija, on je tudi vera, je religija proletariata. Ni več le cilj revolucionarne elite, marveč je srčno hrepenenje obubožanih in izstradanih proletarskih množic in je ob enem nujna potreba vse človeške družbe.

Mogotci pa bodo peli posmrtnice in kopali grobove.

Upajmo, da jih kopljejo sebi.

Bela internacionala

Tajnik italijanske ljudske stranke profesor Luigi Sturzo pojde na Dunaj, da se tam pogovori s zastopniki avstrijske ljudske krščansko socialne stranke glede dela za udejstvitev bele internacionale. O tem vprašanju se je že pogovarjal z dunajskim kancelerjem Seipelom ko se je ta nahajal v Rimu.

Gre torej za ustanovitev bele ali krščansko socialne internacionale. Stranke, ki silijo ven iz državnih meja, ki slutijo, da postaja življenje vedno bolj mednarodno in da sili razvoj sam, gospodarski in politični v mednarodnost, je vedno več. Nacionalistično načelo umira. Poraja se pa načelo mednarodnosti, tiste mednarodnosti o katerej je Garibaldi sam rekel, da je solnce bodočnosti. Pa naj bi postal proletariat nacionalističen. Mednarodnost je nujna potreba, ne bodočnosti marveč sedanjosti. O tem se prepričujejo polagoma vsi, ki gledajo in vidijo.

IV. kongres Komunistične internacionale

Poročilo o italijanskem vprašanju

Govor s. Zinovjeva na IV. kongresu Kominterne

Katera naj bo sedaj taktika stranke v bodoče? Šest točk je. *Prva naloga je: Reformizem moramo pobijati z združenimi močmi.* To je naloga, ki je v Italiji lahko izvedljiva, ker se nahaja Italija v dobi meščanske vojne, in ker je sedaj ta naloga tako jasna za vsakega italijanskega delavca.

Drugič: Izpeljati moramo v Italiji enotno fronto na političnem in ekonomskem polju. Ako je le kje dežela, za katero je enotna fronta najbolj prikladna- je to Italija; vsak delavec, vsak brezstrankarski delavec bo sedaj pripravljen, boriti se proti fašizmu.

Tretjič: Ako je le kje dežela, v kateri se da doseči maksimum s parolo *delavske vlade*, je to Italija. Vsak teden postaja Mussolinijev režim obsovražnejši, z vsakim tednom bo vstajalo pred širokimi masami vprašanje: Kaj sedaj? Katera vlada naj likvidira Mussolinijevo? Treba dati poljubno parolo, ki jo bo razumel vsak kmet, vsak delavec, in to je parola *delavske vlade!*

Četrtič: V fašistovske strokovne organizacije! To se sliši mogoče nekoliko čudno, treba pa zahtevati. Mnogi italijanski sodrugi se upirajo temu, po mojem mnenju, po krivici. V rokah imam protokol neke seje centrale fašistovskih sindikatov, ki se je vršila pred par tedni. Voditelji fašistovskih sindikatov menijo, da imajo 1 in pol milijona članov. To je najbrže — kavalirsko povedano — zelo pretirano! Med drugimi so bile zastopane korporacije trgovske mornarice, agrikulture, umetnosti, gledališča- tehnično-industrialni odbori, dalje 46 strokovnih svetov s province.

Gotova skušajo gospodje fašisti pritirati delavce s silo v strokovne organizacije. Ako pa hočemo dokaza, da je fašizem v resnici malomeščansko gibanje, je program njihovih sindikatov najboljši dokaz za to. Voditelj fašistovskih strokovnih organizacij, *Rossoni*, je to-le govoril:

»Srednji razredi so vedno plačevali ceho, kajti niso se mogli nikoli odločiti k brezvestnosti, da bi narod ruinirali zbog lastnih interesov. Srednji razredi so narodovi možgani, razred kulture in talenta. Nacionalni sindikalizem, ki hoče biti sindikalizem »elite«, računa predvsem s temi srednjimi razredi, ki so — čeprav je bila vojna izvojevana od kmetov in delavcev kot mas — tvorili kadre naših občudovanja vrednih oficirjev...

Sedanji položaj vlade je karakteriziran po dejstvu, da število članov prekaša 1 milijon.

Zmagali smo, a revolucija ni še dokončana. Naša revolucija mora biti popolna, ko hočemo zgraditi novo harmonijo naroda v imenu dela in s priznanjem vrednosti sindikalizma. Pravični dobiček mora biti razdeljen med delavci in industrijami«.

Je to malomeščanska ideologija, ki prav zaprav ne stoji več tako daleč od socialne demokracije, kot se to mogoče kdaj misli. V bistvu je to ista ideologija, a v drugi obliki.

Sedaj nastaja v takem položaju vprašanje: Ali naj stojimo tem sindikatom daleč? Nikakor ne. Imeti moramo pogumna izdati direktno parolo: V fašistovske strokovne organizacije. Dobro, tam ni 1 in pol mil. članov, a mogoče le pol milijona. Bo jih pa več, ko je državni aparat v rokah fašistov. Mi moramo v te sindikate, kakor tudi v fašistovske zadruge. Kdor gre notri in je res komunist, bo tudi tam ostal komunist. Mi moramo biti v teh organizacijah, da pridobimo večino delavcev. Je to prav svojevrsten položaj. Naša Confederazione di Lavoro bo jutri lahko popolnoma razbita. Naše strokovne organizacije, ki tudi ostanejo, so v teh časih popolnoma brez moči. V fašistovskih, kjer je sicer mnogo uradnikov, a tudi delavcev, so v prvi vrsti poljedeski delavci in revni kmetje, ki jih je Mussolini znal pridobiti s socialno demagogijo. Ako hočemo biti stranka mas, moramo v te sindikate. Moramo tam ustvarjati svoje celice. Ako tega ne storimo ne moremo v danem momentu nastopiti kot stranka mas. Vsied tega, mislim, treba to parolo postaviti, kljub temu, da je neprijetna.

Petič: razumeti moramo postati sedaj predstraža za ves boj proti fašizmu.

Naša Komunistična stranka je napravila na tem polju velike napake. V vprašanju Arditi del Popolo (Ljudskih arditov) je popolnoma odrekla. Prošinki smo bili, da bi napravili iz Arditi del Popolo, ki so bili organizacija revolucionarnih vojakov, a tudi konfuznih glav, uspešno vojsko proti fašizmu. Naša stranka je napravila doktrinarno napako, da je ljudske arditе ignorila, gledali so nanje od zgoraj dol. To je bila velika napaka s strani komunistov. Ako rečemo: imamo Komunistično stranko, ne rabimo več teh ljudi, je to napaka, ki sem jo že v komisiji označil z Lenjnovimi besedami: »Je pri nas vrsta komunistov, ki mislijo da vse znajo, da vse vejo«. Komunistična ošalnost je bolezen tudi naših sodrugov v Italiji. Ta pojav se je odkrito pokazal v vprašanju Arditi del Popolo. Reklo se je: »Ali bomo res mogli kaj početi s takimi konfuznimi ljudmi?« Niso vendar prečitali še niti tretjega dela Marxovega »Kapitala«. To je res. Mogoče niso niti videli prvega dela, kaj šele čitali? A kljub temu so bili to ljudje, ki so bili pripravljeni boriti se proti fašizmu. In zato je sedaj v prvi vrsti potrebno, združiti sedaj vse delovne kroge v Italiji, ki so pripravljeni, boriti se proti fašizmu, pa naj si bodo to delavci, kmetje, ali konfuzni vojaki.

Šesta točka je edinstvo, združena Komunistična stranka Italije, ki jo je sklenila komisija, bo tvorila simbol vsega delavskega razreda, uvedla bo novo dobo, dvignila bo samozavest naših delavcev. Pogum se je sedaj razgubil. Po vseh teh porazih, po vseh teh udarcih, po razbitju in razruvanju je umevno, da se je pri enem delu delavstva razgubil pogum. Združitev pa bo prinesla novo razpoloženje v delavske mase. Združitev bo delavske mase vzbudila k resničnemu boju proti reformistom in fašistom.

To so predlogi, ki vam jih imamo podati. Poglavje o napakah italijanskega delavskega razreda je, kakor rečeno, napisano s srčno krvjo italijanskih delavcev. Gotovo, ni mogoče kar tako preko vseh teh tzv. zmot — to je eufemistični izraz za to, kar se je v Italiji godilo — preiti na dnevni red. A kar se je zgodilo, se je zgodilo, Brigati se moramo sedaj za bodočnost, in upamo, da bo ta težki poraz, ta težka usoda, ki nas je doletela v Italiji dovedla do tega, da bo naša stranka sedaj to stran zgodovine obrnila in ni še prišla ura, vsaj vzela si k srcu nauke preteklosti. V nobeni deželi nismo bili s strani reformistov, s strani II. internacionale tako zavedeni kot v Italiji. Vsled tega upam: nikjer ne bo tolikega sovraštva nasproti reformistov, kot v Italiji. Upam, da bomo enkrat doživeli, da bomo, ko pride ura spomnili gospoda D'Arragono s svojo dolgo brado, na onih pet prečutih noči, ko so diskutirali, da jih bomo spomnili na duete z Mussolinijem, da jih bomo spomnili vseh izdajstev, ki so jih napravili napram delavskemu razredu. Tega italijanski delavski razred ne bo pozabil in jim bo poplačal, kot se spodobi. Mislim sodrugi, da ta trenotek pride in da ni več daleč. Mi Rusi pravimo: Čim temnejša noč, tem svetlejše so zvezde. Čim temnejša je noč fašizma v Italiji, tem svetleje bodo uplivala dela komunistov na bodočnost delavstva. Potem bodo, ako napravi vsak voditelj svojo dolžnost delavske mase Italije p vseh izkušnjah, po vsej nesreči, po vseh porazih, vendar povedena k zmagi. (Viharno odobravanje).

Konec

V prostem času, katerega ti kapitalistični red privošči edinole z namenom, da prideš malo k moči, da bi zamogel nadalje garati, za kapitalista v tvornici, na polju za plačevanje težkih davčnih bremen in tudi z namenom, da se v prostem času poneumnjuješ, z zauživanjem alkohola, poslušanjem pridige ali s čitanjem meščanskega časopisa, — v tem času obrni hrbet pivnici in vsem poneumnjevalcem ter primi v roke tvoj časopis, ki ti razsvetljuje pot v tvojem boju. Pogovarjaj se s tvojimi tovarišami, kako se je mogoče otresti vseh pijavk.

Le na ta način boš pametno izkoristil prosti čas.

Čitaj tvoj časopis »Delo«!

Rdeča internacionala naj zaveže naše pobratimstvo!

Nesoglasja v fašistovski družini

Dokler vrši fašistovska vlada le posel državne policije proti komunističnemu in socialističnemu gibanju, je vse prav in je vse v najlepšem redu. Tako vladno delo in tako njeno postopanje odobrujejo kakor en sam mož vsi fašisti in vsa italijanska buržoazija. Ali kakorhitro se spravi vlada na gospodarska vprašanja, nastane prepir v serženovem gnezdu. Kadar je rešila hišne gospodarje verig, ki so jih držale vklenjene, da niso mogli preveč višati stanarin, je nastala splošna nezadovoljnost ker je tudi med fašisti mnogo takih, ki niso hišni posestniki. Še bolj se je pokazal prepir, ko je vlada sklenila da odda nekatere železniške proge v gorenji Italiji v najem privatnim družbam. Prvi je nastopil proti temu vladnemu sklepu fašistovski vodja Farinacci iz Cremone. Očital je ministru javnih del Carnazzi, da je oddal v najem proge brez vednosti Mussolinija in se je izjavil proti temu, da bi se dalo proge v najem več družbam. Zahteval je naj se da vse italijanske železnice v najem eni sami ali k večjemu trem družbam. Nastala je polemika med časopisjem in so nekateri trdili, da se skrivajo za Farinaccijem interesi velikih železniških družb, ki bi rade imele monopol nad italijanskimi železnicami. Seveda se vsi interesi lepo odevajo v plašč narodne ljubezni. Dokazalo se je, da je Mussolini in vsa vlada vedela za oddajo železnic v najem kakor jo je izvršil Carnazza in Farinacci je pogorel. Stvar pa ni še končana. Velike družbe se bodo bile v naprej, da dobe vsaj ostale železnice, ki jih je še velika večina, v svoje roke. Mi smo omenili to zadevo, da pojasnimo kaj se vse ne skriva pod kapitalističnem rodoljubljem in kako hitro neha sloga kadar pridejo v navskriž kapitalistični interesi.

Fašistovska sloga pa je bila v nevarnosti, in je morda še, radi izpremembe volilnega zakona. Michele Bianchi, bivši revolucionarec in anacionalec, sedaj generalni tajnik fašistovske stranke in generalni tajnik ministrstva notranjih zadev, je izdelal nov volilni zakon za državni zbor ki bi bil prilično enak sedanjemu občinskemu volilnemu zakonu. Po tem načrtu bi se razdelilo Italijo na velika volilna okrožja. Vsako okrožje bi izvolilo gotovo število poslancev. Od teh bi dobila nadpolovično večino stranka, ki ima največ glasov. Ostale poslance pa bi se razdelilo proporcionalno med strankami, ki so ostale v manjšini. Proporc bi veljal torej le za manjšine. Proti temu načrtu se je tudi postavil Farinacci ki je zahteval popolno odpravo proporčnega sistema in upeljavo okrožij, ki bi vsako volilo le enega poslanca z večino glasov. Farinaccijev sistem je star italijanski sistem, ki je bil v veljavi do leta 1919. ko je bila uvedena proporčna volitev. Po Farinaccijevem sistemu je mogoče posameznikom podkupovati volilce. Zato ni čuda, da se zanj ogrevajo ljudje, ki imajo mnogo denarja ali drugačnih vplivov. Tudi tu je Farinacci pogorel. Veliki fašistovski odbor (V Italiji je ta odbor, ki stavi predloge parlamentu) je odobril načrt Bianchija

Ali to so le prve praske. Ko pridejo na vrsto druga vprašanja, bo takih sporov vedno več. Le kadar nastopa vlada proti proletariatu vlada v vrstah fašistov in buržoazije genljiva edinost.

Proletarska obramba

proti fašistični nevarnosti

Berlin, 10. — Včeraj se je vršil v Berlinu izredno dobro obiskan javni shod, na katerem je govoril sodrug *Eberlein* o italijanskem in nemškem fašizmu. Omenjeni sodrug je, ob burnem odobravanju prisotnih, ostro kritiziral zadržanje socialdemokratičnega ministra za notranje zadeve *Severinga*, kateri pusti fašistom da se svobodno gibljejo, na drugi strani pa najostreje postopa proti delavcem, ki se organizirajo za obrambo.

V Italiji je fašizem lahko zmagal radi tega, ker se je pustil italijanski proletariat voditi in izdati od reformističnih voditeljev. Italijanski proletariat pa bo postal, s pomočjo mednarodnega delavstva, dovoljno močan da premaga fašiste. V Italiji ima nemški proletariat vzgled, kateri ga uči, da se mora boriti proti fašistični nevarnosti v sklenjenih vrstah. Sodrug Eberlein je podal zbranim delavcem dovolj izčrpljiv material o fašistovski organizaciji v Berlinu.

V diskusiji so se delavci izrekli za najostrejše postopanje proti odkritim in skritim fašistovskim organizacijam. Zborovanje se je zaključilo ob petju Internacionale.

Nova zmaga rdeče strok. organizacije

Praga. — Za velikonočne praznike se je vršila cela vrsta deželnih strokovnih kongresov, ki so izpali nad vse sijajno in ki kažejo zmagoviti pohod Rdeče strokovne internacionale. Tako n. pr. se je vršil kongres Zveze gozdarskih delavcev, ki je sklenil enoglasno, da se Zveza priključi rdeči Enotni zvezi in Rdeči strokovni internacionali.

Ta sklep so sprejele tudi organizacije: Mednarodna železniška konfederacija Čehoslovaške, Zveza transportnih delavcev in Zveza tesarjev. Te organizacije so sklenile izstopiti iz reformistične strokovne Zveze.

Iz Jugoslavije

Jugoslovanska buržoazija je spravila *svojo* jugoslovansko državo na rob političnega in gospodarskega prepada. Žal, da trpi pri tem največ delavstvo, ki junaško prenaša vse zle posledice splošnega razsula v katerem se nahaja kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Med srbskim, hrvatskim in slovenskim kapitalizmom, ki ga predstavljajo stranke Pašičev, Pribičevičev, Spahijev, Radičev in Korošcev se bije boj za primat v državi in se je iz tega boja izcimilo nepomirljivo plemensko sovraštvo, ki zamore postati državi usodepolno. Zadnje državnozborske volitve so dokazale očitno kako trhla je bila podlaga na kateri so jugoslovanski meščanski ideologi zgradili svojo državo. Plemensko sorodstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev je bilo pač lep motiv za napitnice pri banketih in veselicah. Nikaker pa ne more biti plemensko sorodstvo državnotvoren element. Le enaki gospodarski pogoji in interesi zamorejo združiti posamezne dele v enotno državno tvorbo. Kjer teh pogoejv ni ali so si nasprotni, je državna enotnost nemogoča ali je pa le iluzorična. Srbski kapitalizem bi rad sam užival sadove v Jugoslaviji in bi zato rad izpodrinil svojega hrvatskega in svojega slovenskega tekmeca. Tega boja pa ne morejo biti plemenski kapitalizmi v imenu svojih umazanih interesov. Zato so se zatekli k idejam avtonomije, federalizma, centralizma in republike. Tem idejam ljudstvo verjame in se bije... proti svojim pravim interesom. Edini resni nosilec ideje narodnega edinstva je bil proletariat ker je imela njegova tozadevna ideja gospodarsko podlago, ker so bili njegovi gospodarski in socialni interesi povsod enaki in so se med seboj spopolnjevali. Danes je ta proletariat potisnjen v ozadje in so njegove politične in gospodarske organizacije uničene. Proti proletariatu pa so bili kapitalisti in kapitalistični mešetarji vseh jugoslovanskih plemen. Še danes si ti kapitalisti podajojo prijateljsko roke kadar je treba nastopiti proti delavstvu. Ali je potem kaj čudnega če se delavstvo ne navdušuje več za državo, ki ni njegova in za edinost njegovih izkoriščevalcev? Ali je čudno, če se navdušuje proletariat za vse kar zamore spraviti Jugoslavijo ob ugled in na boben? Nič ni čudno marveč je povsem naravno in pravilno.

Le poglejmo, t kaj se dela in kako se postopa v blaženi Jugoslaviji proti delavcem: Tekom volitev je policija aretirala skoro vse proletarske voditelje in kandidate na račun, da ni mogel proletariat nastopiti pri volitvah. Pokrajinska uprava za Hrvatsko in Slavonijo ni hotela niti odobriti pravil Pokrajinskega radničkega sindikalnega odbora za Hrvatsko in Slavonijo kljub temu, da je odbor zadovoljil vsem vladinim zahtevam glede izpremembe posameznih točk v pravilih. V tem nasilju je uvidelo delavstvo sporazum med hrvatsko in srbsko buržoazijo.

V Osjeku je zagrebška pokrajinska uprava razpustila vse neodvisne delavske strokovne organizacije. Enako se je zgodilo tudi v Brodu, Karlovcu in Zemunu. Za tako protiproletarsko postopanja ni navedla vlada nobenih razlogov. Saj jih tudi ni trebala. Ona vrši sistematično svoj boj in je v tem oziru brezobzirna. Za vse to se pa ne zmenijo niti Radič, niti Korošec niti drugi. Saj so zadovoljni, da jemlje Pašičeva vlada zanje kostanj iz žerjavica. Ali mi smo gotovi, da se bodo ujekli vsi. V Zagrebu je policija aretirala vse urednike delavskega lista »Borba«. In kaj si misli, da bo s tem dosegla? Nič! »Borba« izhaja vseeno. Proletariat se ne da premagati.

Med tem ko barantajo Korošci, Radiči in Pašiči za sestavo nove vlade, pripravlja »Neodvisna delavška stranka« enotno praznovanje prvega majnika po vsej Jugoslaviji. Socialpatriotje bi se radi izmuznili iz tega skupnega praznovanja ker nočejo se zameriti vladi, ki jih podpira. Morda bo vlada prepovedala tudi to praznovanje. In kaj potem. Proletariat bo končno zmagal. O tem ni nobenega dvoma. Tem bolj ker skrbi buržoazija sama zato s svojimi plemenskimi boji da pride do enotne fronte in do skupne zmage vsega jugoslovanskega proletarjata.

Ruski proletarci pomagajo delavcem zasedenega ozemlja

Moskva, 4. aprila

Ruske zadruge so priredile zbirko v pomoč bojujočemu se delavstvu ruhrske pokrajine Skupiček te zbirke, 1000 pfundov šterlingov (približno 100 milijonov markov) je bil izročen nemškemu zastopniku v predsedstvu zadružniškega oddelka Kominterne, sodrugu *Bittel-u* (od konzumne zadruge v Weisenfeldu) v svrho razdelitve. Ta denar je namenjen posebno za pomoč otrokom.

Kakor v Italiji

Berlin, 10. — Dva izmed aretiranih voditeljev Nemške ljudske stranke sta bila izpuščena, in sicer: v. Bülov in Major v Steffani. — Na tak način se bori socialdemokrat Severing proti fašizmu.

Reakcija je pač povsod enaka in enaki so povsod njeni vzdrževatelji, pa naj si bodo ti pripadniki meščanskih strank ali socialpatriotje. V Nemčiji se dela kakor v Italiji: komuniste in sploh zavedne delavce se aretira in razorožuje, fašiste pa spušča in oborožuje.

Skupoća i radnički sindikati

U mjesecu oktobru prošle godine vikali su poduzetnici na sva usta kako je sve jeftinije i kako će sniziti radničke plaće. Ova vika i deranje trajalo je nekih mjeseca dana, dok se nisu uvjerili, da je radnička plaća i za ono vrijeme bila prema tadanjim prilikama premalena. Od oktobra do danas skočile su cijene životnih namirnica u nekojim predmetima za 50 po sto, a radničke plaće su još uvijek jednake ili su u nekim mjestima još manje nego prije. Kad trgovci podižu cijene, ne pitaju nikoga niti se bilo ko usudi njima prigovoriti zato što su cijene podigli. Na 1. januara o. g. kada su trgovci promijenili cijene iz krune u dinare, moglo se vidjeti na mnogim mjestima za koliko su te cijene podignute. Ministarstvo za trgovinu nije do danas ni prstom maknulo, da bi ovom lihvarenju na kraj stalo. Zašto pomenuto ministarstvo šuti? Ona smatra ovo povisivanje cijena za privatnu stvar pojedinaca, neračunajući sa time, da lihvarenje pojedinaca ide na teret širokih slojeva radnoga naroda. Kapitalisti vidivši nesposobnost ministarstva, izrabljuju prilike do skrajnosti, jer samo u ovakim prilikama, gdje nema sposobnih ljudi za ekonomiju, ni za kontrolu proizvodnje kao i preprodaje, moguće je postati za koju godinu ultramilioner, koji već ima dosta veliki broj u većim gradovima, koji izrabljuju varošku i seosku sirotinju. Uzet ćemo za primjer nekoje predmete na kojima nije kasnije ništa radjeno a cijene su mu ipak poskočile. Brašno je još prošle godine u augustu i septembru kupljeno od seljaka, te postavljeno u magazine da čeka dok se cijene dignu. Dok na ovom predmetu nije kasnije ništa radjeno, a cijene su mu danas mnogo veće nego u oktobru prošle godine. Ako uzmemo odjeću i obuću dolazimo do istog rezultata. Na primjer cipele. Trgovac ih ima na zalihi za godinu dana, te one cipele koje su postavljene u julu mjesecu prošle godine u magazin po onoj cijeni, danas su skuplje za 20 do 50 po sto. A zašto? Ima takovih slučajeva i kot drveta, kao i kod svih ostalih industrija. Ovo je otvorena krađja, koja je po buržoaskom zakonu dozvoljena. Ministarstvo za trgovinu i ministarstvo za socijalnu politiku mirno gleda, jer trebaju glasova za izbore. Ovo smo iznijeli kao sliku trutova, koji se bogate na račun bijednih i nezaštićenih radnika.

Dok se gorpomenuti trutovi bogatedotle tisuće bijednih i nezaštićenih radnika skapava od gladi, umire od sušice i od raznih drugih bolesti. Kad pogledamo život pomoćnih radnika, koji se hrani sa kukuruznim kruhom i grahom iz dana u dan, a spava u kakovoj baraki, koja je napunjena buh i stjenica i kraj sve ove bijede obavlja svakodnevno težak fizički posao, ovaj radnik mora propasti. Ovo vrijedi samo za vrijeme dok je zaposlen, kad ostane bez posla, tada stradava neopisno. Bilo bi vrlo dobro, kad bi gospodin ministar za socialnu politiku živio samo 8 dana sa onakovom hranom, te teškim fizičkim radom i spavao u baraki punoj buha i stjenica, odmah bi se više zauzeo za radnike.

Radnik nema šta da prodaje, on ima jedino svoju radnu snagu, koju prodaje po tako niskoj cijeni, da od one zarade ni živjeti ne može. Napred smo naveli, kad trgovac ili industrialac podiže cijene predmetima na kojima on nije ništa radio, sve šuti i mirno gleda, a kad radnik samo govori da će podignuti cijenu svojoj radnoj snagi, da dobije veći komadić kruha, ustaju svi lihvari zajedno sa policijom i progone, kao u srednjem vijeku roblje. Ovo je najtolji dokaz napredka kapitalista i propadanje radničke klase. Radnici da se omoguće braniti od svestranih napada, uspostavili su si svoje sindikalne organizacije, koje su jedini zaštitnik radničke klase. Ovi sindikati brane radničke interese, tim više u koliko je klasna svijest jača kod samih radnika. Danas imamo raznovrsnih sindikata, a medju njima i takovih koji su štetni po same radnike, a to su policajsocialistički u prvom redu, a Hrvatski Radnički Savez u drugom. Ovima nije svrha da podižu klasnu svijest-proletarijata ili da se bore za bolji ili lakši opstanak radničke klase, nego jim je jedina svrha da im radnici služe za štafažu, da se oni popnu na visoke položaje, kako je to pokazala i policaj-socialistička organizacija. Da je ovo tačno, dokazuju poduzetnici, industrialci i policija, koji gone radnike u one izdajničke sindikate. Jedini ispravni radnički zastupnici jesu Nezavisni radnički sindikati, što dokazuju industrialci i policija, koja ih progoni svakim danom sve više.

Domače vesti

O narodnih bankah

Narodna zadeva o izmenjavi denarja, ki je bil naložen do 3. novembra 1918 v krajih, ki pripadajo danes k Jugoslaviji, je podobna hudi kronični bolezni, to je taki bolezni, ki izbruhne od časa do časa. Zdravniki imajo ž njo dosti opravila, samo ozdraviti je ne morejo nikdar do kraja. Te dni se je napravil spet grd mozol in že se trudijo okoli njega poklicani in nepoklicani, med katere spadamo tudi mi. Venomer ponavljamo, da vse žrtve ne bodo nič pomagale, ker je bolezen kužna, pa nas nič ne čujejo in zdravijo od vseh strani, samo ne od prave. Kvečjemu, da se malo potuhnejo, kadar se še mi po nepotrebnem vmešamo s svojimi nasveti. Saj je znano, da se bolezen rada zakriva, posebno če ni prav čedna. Škoda. Namesto, da bi zdravili naprej, pa hitro utihnejo, če še mi priporočamo kakšno medicino in pustijo vse v kosih. Vidi se, da nam nič ne verujejo. Vemo, da bi jim bilo najbolj všeč, ko bi mi molčali, zato pa še raje govorimo.

Pretekle dni se je razneslo, da so zamenjali Jadranski in Ljubljanski kreditni banki 16 milijončkov. Mi komunisti nimamo nič proti tem milijončkom in nismo nikomur nevoščljivi radi njih. Čujemo pa, da se denar raznih hranilnic, ki so raztresene po Julijski krajini, ne more došlej zamenjati na noben način. Stvar ni bogvekako šaljiva. Že štiri leta delajo zadruge računske zaključke tako, da računajo vložnikom in dolžnikom vloge in posojila po 60 odst. prejšnjih kron. Po 60 odst. računajo tudi denar, ki je naložen v S. H. S. V resnici je pa danes šele vsakih 20 kron vredno približno 1 liro, to se pravi: onih 60 odst., ki jih izkazujejo letni računski zaključki, znaša dejansko samo 5 odst. Ako bi torej vložnik, ki je imel naloženih v hranilnici 100 K, šel iskat danes svoj denar, bi dobil komaj 5 lir, namesto 60 lir., če je imel zavod ves denar naložen v Jugoslaviji. Tako velike nevarnosti za vložnike sicer ni povsod, ker imajo nekatere hranilnice dosti danih posojil in pogosto se od dolžnikov zahteva še neomejeno jamstvo. Ampak prej ali slej bo treba vozel razvozlati in če bi država ne dovolila izmenjave po 60odst. kar bi ne bilo nič čudnega spričo Mussolinijevega varčevanja za kapitaliste, bodo dolžniki doplačevali zraven svojih posojil vse, kar manjka od 5 odst. do 60 odst., torej vsekakor lepe denarce.

To bi pa pomenilo hud udarec za vso narodno stvar. Vse, kar se je denarja izgubilo z nesrečno naložbo onostran meje, bi morali povrniti vložnikom razni dolžniki, ki so se vsojevali pri posojilnicah. Da ni taka reč poštena se vidi na prvi pogled. Tudi so dolžniki največšče še najbolj potrebni na deželi. Torej bi morali ubožnejši vračati bogatejšim denar, ki si ga niso nikdar izposodili. Takozvana narodna stvar bi radi tega prav občutno trpela, ker so na čelu zadrug veletrgovci in gostilničarji, ki vodijo zraven hranilnic tudi narodno politiko po vaseh.

Vprašanje bi nastalo: če je tedaj narodna stvar, kakor jo razlagajo žal še vedno s prevelikim uspehom magnatje kmetom po deželi, v nevarnosti radi izmenjave denarja, ki se že peto leto ne izvrši, zakaj se pa narodnim bankam tako lepo zamenjujejo milijončki? Ali bi bilo morda škodljivo, če bi se prej zamenjal denar zadrugam in bi banke počakale?

Odgovor je lahek: v hranilnicah imajo denar večinoma kmetje, po bankah pa fabrikanti in trgovci. Če je kmet naroden, je pa bankir še bolj, zato je treba njemu prej zamenjati denar kot pa kmetu. Ta si bo že kako pomagal, če bo sila in če jo mahne tudi v Ameriko, ne bo za narod take škode kot pa če gre na boben narodna banka in če propade ž njo toliko imenitnih gospodov namesto toliko in toliko — navadnih kmetv. Vsi tisti, ki se štejejo, da so narodni, morajo namreč vedeti, da je za narod mož toliko več vreden, kolikor več ima pod palcem in da je narodna sarža bankirja še precej višja kot šarža narodnega, recimo, advokata, da ne izgubljamo besed radi narodnega čevljarja ali narodnega postrežčeka. Tako si je mogoče razložiti tudi vse, kar so pozabili tam pred leti v Rapalu, ko so urejevali meje. Bančni posli so gospode tako zelo tiščali, da niso mogli razrešiti vseh drugih narodnih vprašanj, ki se navadno na kratko imenujejo vprašanja manjšinske politike. Niso govorili o samoupravi, ne o uradniškem in jezikovnem vprašanju, ne o šolstvu, ljudskem in srednjem, ne o državljanstvu, ne o drugih takih nepotrebnih rečeh. Prav radi in z veseljem pa so se pomenili o bankah, ki imajo še večjo važnost kot meje same, zakaj nihče drugi ne bo naroda rešil kot banke in njih gospodarji.

V Rapalu so zastopniki narodnih bankirjev dobro vedeli, da z omalovaževanjem vprašanj manjšinske politike v Jul. Benečiji zasejajo za dolge čase bakcil nacionalističnega nereda, sporov in bojev. Storili so to preračunano in jih ni bolelo, če bi kdo prišel med šibe, — ker še jim je zdelo tako potrebno. Bolečine pa, da bi vsled nezamenjanih kron po bankah izgubili valutno ugodnost Italije, niso mogli gospodje prenesti, ker je bila prestrašna. Za narod bi bila namreč nepreračunljiva škoda, če bi narodni bankirji imeli nekaj manj kakor je nudila priložnost. Če se pa kmetje, ki ne dobe posojil pri zadrugah s 60 odst. na papirju, zadolžujejo po italijanskih denarnih zavodih, ni to nikaka škoda, ampak še narodu v korist, ker bodo čutili italijanski pritisk in bodo sovražili tudi italjanskega delavca, ki je prav tak suženj kapitala kot oni sami. Povodov za hujskanje bo tedaj še toliko več, dokler si naposled ne skočijo v lase v novi krvavi vojni. Takrat bodo bankirski svet in vsi tisti, ki živijo od njega, od daleč gledali in vodili pokolj, si bodo s krvavimi rokami grabili skupaj zlato, ki bo stalo zdravje in življenje nove milijone nesrečnih kmetov in delavcev.

Bolje bi bilo, da bi te ure ne doživeli, da bi nihče več ne dajal svoje krvi za delnice novodobnih roparjev, misleč, da umira za narod in domovino.

Vsak zavedni sodrug ali somišljenik ima nalogo, da nam pomaga (z nasveti, dejanjem, informacijami itd.) čim bolj razširiti omrežje razprodajalcev in poverjenikov »Dela«.

Velevlast radnoga naroda

Stvaranje saveza sovjetskih republika.

Na desetom vseruskom kongresu stvoren je savez sovjetskih republika. Dosadašnje samostalne sovjetske republike, koje su sa Ruskom Socialističkom Federativnom Sovjetskom Republikom bile u federaciji, stapaju se u jedan jedinstveni Savez, koji će imati svoj zajednički savezni sovjetski kongres, savezni centralni eksekutivni komitet, savezni Sovjet Narodnih Komesara koji će voditi izvanju politiku, ekonomsku politiku, finansisku, vojnu itd. imati vrhovnu vlast nad svima pojedinim republikama sovjetskog saveza.

Ovaj dogadjaj od ogromne je važnosti. Njega je zabilježila i buržoaska štampa koja i protiv svoje volje mora da prizna podizanje sovjeta na svetsku pozornicu. To je nova klasa, novi ljudi, novi sistem, novo društveno uredjenje. Tu se drukčije živi i drukčije radi i drugi dogadjaji se zbivaju nego u buržoaskom svetu. Buržoaski svet se raspao na bezbroj manjih i većih buržoaskih država i državica koje su se jedna od drugih odvojile kineskim zidom carina, nacionalizma i ratnih napetosti. Raspao se u nekoliko tabora, u mnogo grupa od kojih jedna drugoj ratom preti, vlada atmosfera novih ratova i raspada čitavog svetskog kapitalističkog uredjenja. Sve konference buržoaskog sveta se raspadaju, svi ugoveri i ustanove buržoaske likvidiraju, pred njima svima diže se sablast rata i dizanje proletarijata, i sablast oslobodjenja kolonijalnih naroda. Nerešeno ekonomsko pitanje, nerešeno socijalno pitanje — jedan buržoaski tabor koji pada u agoniju i barbarstvo.

Nasuprot tome diže se Sovjetska Rusija, no medjutim ne više Rusija, već savez socijalističkih sovjetskih republika. Ovde je u principu rešeno socijalno pitanje, društvo se organizuje na socialističkim organizacionim principima ekonomije.

Jedan buržoaski putnik koji je proputovao i uporedio Sovjetsku Rusiju i kapitalističku Evropu morao reći: »Evropa je bogata, Rusija je siromašna. Ali Evropa stradava i propada u agoniji, u rezignaciji, bez svesti o svojoj snazi, bez vere u svoju budućnost, bez nade u spas i izlazak iz svog položaja Dok Rusija, siromašna Rusija, ona je rešila svoje socijalno pitanje i odvažno gleda u budućnost sa svešću o svojoj znazi, sa jasnim i odredjenim perspektivama, sa nakom u novi život celokupnog čovečanstva«.

U tom Sovjetskom Svetu ne raspadaju se narodi i države u nacionalističke tabore, tu nema kineskih zidova, nema carinskih ograda, nema ratnih opasnosti. Obistinjuje se marksistička reč da prestaju ratovi sa prestankom ljudskog robovanja. I pojedine, sovjetske republike, kojih dosad ima dosta, na širokom i ogromnom području, koje iznosi šesti deo čitave zemaljske krugle, i na kojoj pod crvenim zastavama živi deseti deo čitavog čovečanstva, pružaju sebi bratske ruke i stvaraju sacijalistički sovjetski savezi, za bratsku saradnju, za ostvarenje socializma i za borbu za oslobodjenje čitavoga sveta od kapitalističkog imperializma. U deklaraciji se kaže:

»Volja naroda sovjetskih republika daje sigurnu garanciju za to da će nova savezna država biti dostojna kruna onih temelja na kojima počiva *mirni zajednički život i bratska saradnja naroda* i koji su postavljeni u oktobru 1917., te da će biti *glavna zaštita protiv svetskog imperijalizma i novi odlučni korak na putu ujedinjenja svih delotvornih snaga u jednu svetsku socijalističku republiku*«.

U imenu »Savez socijalističkih sovjetskih republika« nema imena ruskog ukrajinskog, i sličnih imena nacija i rasa. To je savez radnog naroda koji ne pozna nacionalnih, verskih ni rasnih razlika, koji ne pozna izmedju sebe suprotnosti ni ratova, već želi oslobodjenje od robovanja i bratski život svih ljudi u novomu društvu.

Kapitalistički svet se raspada, njegovoj ekonomiji, njegovom društvu preti propast. Iz toga kaosa može svet osloboditi samo sveteki savez radnoga, eksploatisanog, naroda, koji je jedinstven, koji ima iste interese i istu istorijsku ulogu. Organizacija, ujedinjenje, socijalizam, svetsko ujedinjenje čitavoga čovečanstva, to je duh, to je karakter, to je istorijska uloga revolucionarnog proletarijata. Jedan ukrajinski delegat na desetom kongresu sovjeta rekao je: »U našem će se savezu naći mesta i za poljski proletarijat i za druge narode. Mi ćemo iz Moskve ići napred na Varšavu, iz Varšave na Berlin, iz Berlina na Pariz, a odatle na London i čitavi svet«.

Proletarska umetnost

Aliju Aliagiću

Stoj, rabelj! Roko tukaj proč!
Prepozno, klic zaman je spet:
lehak trepet in truplo švigne v noč —
nekdo od smrti je tačas objet!

A kdo je, kdo, ki tukaj na dvorišču
od roke rablja morat je umreti —
ki vrv okrutna vrat mu diči —
oh, kdo je ta, ki ni smel več živeti?

Glej, blisk razsveti temno noč:
tam v zraku plava bled mrlič!
In burja tuli v noč, narava kaže moč...
razločim v svitu bliska: Alija Aliagić!

Da, ti si, žrtva! Rablji zmagoslavo
pojo zdaj, ker so tebi strli glavo!
Naj le pojo. Živi še moč,
ki grobna ne pozre jo noč:
na vislicah Alije trup drhti,
nam strašna baklja izpod neba gori!

Ante Kratki

Od kod prihaja pomoč?

»Pomagaj si sam in bog ti bo pomagal« — *pravi stari izrek. Za delovno ljudstvo, teptano in izkoriščano na najbolj rafiniran način pa velja ta izrek v polni meri: od nikogar nima delavsko ljudstvo pričakovati rešitve nego edinole od svoje lastne pesti. Ne bogovi, ne carji, ne patriotje, ne »narodni voditelji« ne morejo dati ljudski masi tega, kar bi bilo v nasprotju z interesi carjev, patriotov, »narodnih voditeljev«.*

Delavec, kmet! Išči zaveznikov, resničnih zaveznikov med tvojimi sovrstnikami. Tistim ki ti pravijo, da ti zamorejo pomagati, pa imajo od tebe različne interese, zakriči na obraz, da so lažnijivci. Ako ti pravijo, da te hočejo spraviti do blagostanja, tu na zemlji ali do sreče onostran groba, povej jim jasno, da te hočejo z mamljivimi besedami izrabiti zvezanega v oblast izkoriščevalcev.

Trpini, združite se pod zastavo ki je edinole vaša, pod rdečo zastavo svetovne revolucije!

Glasovi z dežele

Budanje

»Že nad 30 let je S. L. S. vladarica v naši občini.«

Tako so odgovorili na naš rekurz občinski svetovalci — in, da je naša, komunistična stranka, šele vdrugič nastopila proti njim.

Potrebno pa je, da malo spravimo v javnost *plemenita* dela, ki so jih izvršili pristaši S. L. S. v blagor občine. Prvo kar pomnijo najstarejši možje je, da je hotela bivša država graditi glavno cesto skozi vas. Temu pa so se z vso silo uprli tedanji klerikalci. Poslanci so jim šli na roko (seveda svojim zvestim volilcem), tako da je ta upor zmagal. Sedaj je cesta napeljana dvajset minut oddaljena nad vasjo.

Zatem je grajščina oddala posameznim občinam gozdne parcele in naši občini dodelila lep delež. Pa le niso bili zadovoljni. Vložili so tožbo in se pravdali z grajščino, da hočejo zasado, to je še boljši delež. Končno so pravdo izgubili, povzročili občini velike stroške in nazadnje dobili najslabši delež to je »na Vodicah«.

Delili so tudi občinske pašnike, pa so hoteli odtegniti pravico do deleža vsem novim hišam in zahtevali, da se deli na razrede. Temu so se uprli manjši posestniki, tako da se je potem razdelilo na vse enako, ampak pod pogojem, da bodo vsi enako plačevali župnika, cerkovnika in organista. Plačevalo se je vsega skupaj okrog 4. gl. v denarju, ostalo v senu in grozdju. Ali to je bilo mnogo za takratne razmere, ko je zaslužil delavec dnevno 30 krajcarjev in je moral delati 14 dni za te stroške. Delež pa je bil vreden 25—50 gl. Novi kajžarji pa so morali vseeno plačevati te stroške, čeprav se jim je odtegnila pravica do deleža v gmajni. Ta krivica obstoji še, da je namreč okrog 20 kajžarjev, kateri ne posedujejo niti pedi zemlje, plačevati pa morajo vseeno v denarju, grozdju in senu. S. L. S. pa rešuje sedaj socialna vprašanja. Pri velikonočnem poduku je župnik opomnil može, da ima po sedanji valuti majhno plačo, kakor tudi o krivičnosti tega plačevanja. Priporočal jim je, da bi preuredili to stvar, po zmožnosti posameznika. Občinski možje pa se nič z veseljem ne lotijo tega dela, ker jim se tresejo hlače pred bogatimi in bi vdrugič ne dosegli več te časti da bi hodili kimat v občinsko pisarno. Kakor kaže, iz te moke ne bo kruha. Kvečjemu, če spremenijo za kakih par lir razlike in še za te se bodo ti bogati kregali, češ, saj vsi enako rabimo župnika.

Godilo se je še mnogo drugih krivic proti ubožnejšim, posebno med vojno za časa aprovizacije, za katere pa najbolje vedo tisti, kateri so bili prizadeti. Tega niso še mnogi pozabili. Nekateri mehkužneži pa so, posebno za časa volitev. Prav ponosno so držali glasovnice S. L. S. v rokah. samo z namenom, da si prikupijo milosti pri župniku in županu, čeprav drugače škodo trpijo.

Dragi Budanjci. Spreglejte vendar enkrat in ne dajajte več biča v roke tem vaškim izkoriščevalcem, da vas bijejo. Pridružite se raje razrednozavednim, komunističnim vrstam, s pomočjo katerih lahko dosežemo enakopravnost in pravico za vse.

Razrednozavedni vipavc

Podgora

VOJNA IN NJENE POSLEDICE

Ko mislim na njene posledice, razmišljujem posebno o poteku prvih dveh let po kapitalistični vojni. Prizori, kateri so se odigravali v zgoraj označeni epohi niso nič manjši danes za proletariat, kakor se bili v revolucionarnem 1919. in 1920. letu. Zategadelj obračam vso pozornost in pažnjo današnjemu položaju. Razvoj proletarskega gibanja po prvih dveh letih vojne je rastel dnevno in je celo zavzemal v nekaterih državah agresivne metode proti državnemu kapitalističnem sistemu.

Prva parola, katera je stala na dnevnem redu politično-gospodarskih organizacij proletariata, je bila zahteva po osemurnem delovnem času. Kapitalizem, uvidevši svoj položaj in revolucionarno razpoloženje velikih proletarskih mas, vrnivši se iz vojne in izdanih z raznimi nacionalističnimi obljubami, se je čutil dejansko v nevarnosti. Ugoditev zahtev po osemurnem delovnem času je bila prva koncesija s strani kapitala na socialnem in moralnem polju proletariata. Industrijska in agrarna buržoazija pa ni bila v stanu z nikakimi sredstvi zadovoljiti proletariat v drugih vprašanjih in temu so sledila velika gibanja, stavke, katere so bile na dnevnem redu.

Kapitalistični sistem ni mogel odbiti naporov razrednozavednega proletariata, ki je stal ves, brez razlike političnega naziranja na temelju razredne borbe. Da se buržoazija reši od roba propada, je začela zapirati tvornice s smešnim izgovorom: pomanjkuje surovin, visoke carine, na uvozu in izvozu industrijskih predelkov, konkurenca nevtralnih držav na evropskem kontinentu. Vsa ta kapitalistična operacija je povzročila stalno krizo v vseh velikih in majhnih industrijskih obratih. Industrijska buržoazija skuša na vse mogoče načine rešiti krizo (seveda v njene interese) s tem, da predlaga vladam interpelacije raznih vsebin, zahtevajoč, da naj jim se da dobrohotno še par sto milijonov lir ali frankov za pospešitev in rešitev propadle produkcije. To so bili na kratko povedano čini, s katerimi je dovedla kapitalistična Evropa proletariat do skrajne nepotrpežljivosti.

Proletariat, zavedajoč se, da ga kapitalizem peha vedno bolj v prepad, se je oprijel tiste velike naloge, ki je začela iz teoretičnega polja postajati pozitivna, praktična, dejanska udejstvitev, namreč rešitev izpod absolutističnega kapitalističnega nadvladja in ustanovitev vlade dela in miru. Dogodki, ki so se odigravali v raznih državah, so kazali jasno, da se približuje sodba in maščevanje nad tistimi, ki so bili krivi proletarskega trpljenja skozi štiri leta vojne.

Zasedba tvornic v Italiji, proglasitev sovjetov na Ogrskem, revolucija na Nemškem, živahno gibanje na Balkanu, — vse to so bili dejanski dokazi, da stojimo na pragu velikega socialnega preobrata. Doživeli pa smo razočaranje, ki so nam ga prinesli social- izdajalski elementi II. Internacionale, katerim niso bili znani (seveda po nevolji!) nauki Marxa. Postavili so se na desno krilo, v bran kapitalizma. V Nemčiji Scheidemann in Ebert, v Italiji Turati in Modigliani. Radi teh izdajalskih ljudi so izgubili življenje tisoči in tisoči proletarskih bojevnikov. Scheidemanni in Eberti, kateri stojijo danes na čelu nemške narodne in kapitalistične republike, so dali celo orožje v roke monarhističnim častnikom, da so pobijali proletarske Špartakovce po berlinskih ulicah v 1920. letu. Ne smemo pozabiti, da so dali ravno isti razbojniki pobiti prve voditelje nemškega proletariata, sodruga Liebknechta in Rozo Luxemburg. Reakcija in teror nad izdanim proletariatom je rodila persekucije, internacije, preganjanja, požige, ječa, umori, vse to je bilo na dnevnem redu. Z vsemi temi metodami si je hotela buržoazija zajamčiti njen obstoj in ga ovekovečiti. Danes, ko stoji cela Evropa v ozračju črnih oblakov, se zopet pojavlja nestrpnost v družbi kapitalistov.

Antantne države, zmagovalke nad centralnimi državami, ne morejo doseči sporazuma, soglasja, in to zaradi zamotanosti interesov ene in druge. Nekompetenca na političnem in gospodarskem polju se kaže vedno bolj izrazitejše. Razdrapana Evropa pa željno pričakuje miru.

Za rekonstrucijo pa si izbira kapitalizem, kot najboljše sredstvo, diplomatske konference, ki jih je bilo več kot samih diplomatov, katere pa niso imele nobenega uspeha. Izjalovila se je Losanska in izjalovile se bodo vse druge ki ji bodo sledile. Povzročitelji gospodarske in politične krize, mednarodni kapitalisti se obračajo zopet na proletariat z obupajočim glasom: *»Domovina je v nevarnosti!«*

Proletarci! Vzhod naj nam bo poučljiva lekcija. Dolžnost revolucionarnega proletariata je, da stoji kot predstraža pred velikim evropskim vulkanom. Edino trdna in združena zveza proletariata lahko prepreči kapitalistične in egoistične spletke, v katere se hoče zavesti proletariat. Komunistična internacionala in Internacionala Rdečih sindikatov so prave predstavnice revolucionarnega proletariata celega sveta, zatorej združimo se pod simbol omenjenih, da nas čas ne najde nepripravljenih. Social-oportunističnim izdajalcem pa povemo, da se ne nahajamo več v 1914. letu, ko so proletariat prodajali mednarodni buržoaziji. Danes, ko smo bili že enkrat izdani, smo si zbrali drugo vrsto organizacije in ta je Komunistična stranka, ki nevstrašeno pripravlja pot, po kateri mora proletariat dospeti do končne zmage in emancipacije delavcev in kmetov.

Živel razrednozavedni proletariat!

Delavec med delavci

*

Delavcem stavbinske industrije!

Podpisani odbor daje na znanje vsem interesiranim organizirancem, da so odpravljeni z dnem 1. aprila vsi prispevki, ki so bili do sedaj pridržani na dninah delavcev na temelju obstoječih delavnih kolektivnih pogodb, v prilog Obrtne blagajne za zavarovanje neprostovoljne brezposelnosti. Znesek, zapopaden v gori omenjenim zadržku, gre v prilog Zveze stavbinskih delavcev. Ker smatramo nepotrebno dajati navodila in tolmačiti delavcem gori omenjene obrti vso zadevo socialnega skrbstva na podlagi še do 22. VIII. 1924 veljavne kolektivne pogodbe. V znak razredno vzajemne solidarnosti proletarjata in proti malinacijam delodajalcev, smo osnovali lokalno stavbinsko strokovno sekcijo, v kateri je prostor za vsakega delavca brez razlike političnega naziranja in ki se ni dal omamiti po obljubah razredne kolaboracije, temveč stoji z zavestjo na temelju razredne borbe ki je edino orodje za zboljšanje gmotnega in moralnega stanja proletariata. Torej ne preostaja druzega kakor da vsi kot en mož pristopite v novo orgnizacijo koje smernice so razredna borba!

Zatorej na delo.

Odbor Kom. sekcije

Brez kraljeve glave

Podgora P. S. — Prejeli smo tvoje pismo in ti sporočamo, da ni bil tvoj dopis objavljen v zadnji številki, radi tega, ker je bil potreben *prepisa in popravc*, kar pa nam je bilo nemogoče storiti za zadnjo številko vsled preobilega dela z drugim materialom, katerega je bilo nujno potrebno objaviti.

Kar se tiče tehnike dopisa kot takega pa je dejstvo, da je mnogo bolje ako se piše na *ozke pole*. Pri tako na široko raztegnjeni pisavi se muči oni ki popravlja rokopis in še bolj se muči črkostavec, kateremu je na tak način delo zelo otežkočeno, ker mora njegovo oko begati od enega na drugi kraj široke pole.

Torej še enkrat: *pisati na ozke pole in po eni strani.*

Zelo radi vidimo, da se oglašajo naši somišljeniki na deželi in še celo potrebno je to, ampak mislimo, da ni nič odveč ako poslušajo kak nasvet glede *tehnike* pisanja. Kar se tiče *sloga*, pa naj si ne delajo nikakih skrbi, ker to popravimo mi.

Gradišče, Nebojsega. — Na tvoje vprašanje ti sporočimo v prihodnji številki.

Gorica, F. K. — Tvoje dopise smo prejeli, toda za to številko, ki izide na dveh straneh iz tehničnih vzrokov, je prepozno. Objavimo vse prihodnjič.

Trst, Klopotec. — Tvoj dopis objavimo prihodnjič.

Kaj so služkinje?...

»Bog je ustvaril zemljo« pravi sv. pismo. Ustvaril jo je za vse enako. Ob vprašanju zakaj ne vživamo vsi enako njenih sadov, marsikateremu ostane beseda v grlu. Češ da je tako sojeno in da vsi enaki ne moremo biti in tudi ne vsi ubogi. Tako se navadno zlaže gospodinja svoji dekli. Če se pogleda v zgodovino vidimo da je deklarstvo potomstvo nekdanjega suženjskega sistema.

Sužnji so bili smatrani uprežna žival, s katero so delali gospodarji, kakor jim je bilo drago. V še ne civiliziranih časih so imeli — to kot popolnoma naravno in božje. Suženjstvo je dete starodavnih vojsk. Za časa kralja Davida »usmiljenega« vidimo n. pr. da ko je premagal Ammonite, zaukaže svojim vojakom po vseh premaganih mestih pomoriti premagance na najkrutejše načine, obglavljati jih, staviti jih pod teže kjer so mučeniško umirali. Večkrat čitamo tudi, da so zmagovalci svoje premagance darovali svojim bogovom. Ker se jih pa ni moglo vničiti so ostali v suženjstvu in so se prosto prodajali. — Plačilo za njih delo je bil bič po njih nagih telesih. Že v tistih časih vidimo, da so obstajali trgovci, ki niso mogli živeti brez mas, katere so jim delale zastonj. Izrabljali so to nečloveško uredbo do leta 1500—1600. Prvič se je raztezalo suženjstvo samo med črnci, kasneje se je preneslo tudi med bele ljudi. Krščanstvo je bilo prvo, ki je zahtevalo odpravo suženjstva. Prvi kristjani so bili mučeni ker so se branili suženjstva. Pričeli so oznanjevati nauk Krista, da smo vsi enako vredni. Tridili so, da bogastvo je nastalo iz izžemanja — druzega. Niso imeli dandanašnjih mogočnih cerkev. Ko živina so iskali zavetje v katakombah. Niso se bali kričati v obraz mogočnim trimljanskim oblastnikom njihove kritike. In niso umirali le nizki verniki ampak tedanji cerkveni glavarji so morali v smrt za težke besede. »Ni je zasebne lastnine, vse je od vsih«. Danes smo v drugih časih. V Trstu so izključno slovenske dekle za katere se nihče ne zmeni. Ni ga časnika, da bi se kaj zmenil o deklah. Zapuščeno živijo izžemane od svojih blagodobrih gospod. Plačujejo jih kakor se jim zdi. — Napitnina pa je »Ščava«. Premalo se zanimamo za nje. Ni ga društva, da bi jih lepo sprejelo. Zaničevanja se boje. Cele trume jih vidimo hoditi gor in dol o prostih urah. Društva nimajo zato se pa rede z njimi postopači kateri jih vlačijo v mestne beznice, kamor končajo s svojim poštenjem. Zato se nič ne zmeni gospoda; iz njih se lahko vse dela, one so »ščave«.

Zgoncev

Prispevki, nabrani potom nabiralnih pol, naj nam se vpošljejo čim preje.

Tudi mala pomoč je uspešna, le da pride brez zamude.

Delavci, podpirajte stalno vaše glasilo!

Stroški svetovne vojne

Svetovna vojna je stala 250 milijard dolarjev v srebru. Ta vsota ima težo 7,812.000 ton. Za prevoz te teže bi bilo potreba 3906 vlakov po 40 vagonov vsak. Ti vlaki bi zavzemali dolžino — 1302 milj, to je pot od New-Yorka do San-Paulo. Ako bi se ti dolarji položili drug poleg drugega v eni črti, bi mogli 236krat po ekvatorju objeti zemeljsko oblo, ako bi se pa položili drug na drugega, bi stvorili srebrni stolp v višini 349.569 milj to je dvainpol toliko, kolikor znaša razdalja — med zemljo in luno. Ako bi se pa ti dolarji splavili, bi dobili srebrno reko, dolgo 49.322 milj ali dva krat več kot je dolg zemeljski ekvator. Ako bi se to srebro razdelilo enako med prebivalce vsega sveta, ki so živeli avgusta meseca 1914. leta, bi dobil vsak, tudi najmanjši otrok 170 dolarjev.

Za ta denar bi se bilo dalo gotovo nekaj veliko bolj pametnega narediti nego je bila svetovna vojna.

Delavci, čitajte redno glasilo ki je vaše, »Delo«, priporočajte ga, sodelujte z gradivom!

Kongres neodvisnih nemških socialistov

V soboto 7. t. m. se je vršil v mestni dvorani v Berlinu prvi kongres Nemške neodvisne socialistične stranke. To stranko so ustanovili lansko jesen oni neodvisni socialisti, ki se niso hoteli priklopiti nemški socialdemokratični stranki. Na kongresu je bilo 72 delegatov. Predsednik Liebknecht je priznal, da je stranka še šibka, da pa raste število njenih članov vsak dan. Kongres je razpravljal o treh važnih vprašanjih in sicer o francoski okupaciji Poruhrja, o sindikalnem gibanju in o Internacionali. Pri razpravi o Poruhrju je prišlo do debate med Liebknechtom in Ledeburjem. Prvi je zastopal stališče, da se mora nemški proletariat omejiti na boj le proti nemškemu kapitalizmu. Ledebur pa je zastopal mnenje, da se mora nemški in vsak proletariat boriti proti izkoriščevalcem svojim in inozemskim. Zmagala je tendenca, ki jo je zagovarjal Liebknecht. Tozadevno je bila sprejeta sledeča resolucija:

»Kongres nemških neodvisnih socialistov napove najostrejši boj proti »narodni enotni fronti« ki je sestavljena zato, da razprši proletarske sile;

Nemška neodvisna socialistična stranka priporoča slej ko prej staro mednarodno geslo ki uči, da je dolžnost proletariata vseh držav se boriti pred vsem in s vsemi močmi proti svojemu narodnemu kapitalizmu.«

Pri točki o sindikalnem gibanju je kongres pozdravil dejstvo, da je E. Fimmen tajnik sindikalne internacionale v Amsterdamu povabil moskovsko rdečo sindikalno internacionalo na sestanek kjer naj bi se določile smernice skupnega nastopa.

Pri točki ki je imela rešiti vprašanje internacionale katerej naj bi se stranka priključila se je kongres izrekel proti temu, da se je poltretja internacionala združila z drugo. Zahteva naj dunajska poltretja internacionala ostane samostojna in je sklenil udeležiti se nameravane konference v Amburgu kjer bo delal na to, da pride mednaroden proletariat do resnične enotne fronte v eni sami internacionali.

V nov odbor so bili izvoljeni: Liebknecht Wiegmann- Mendyka, Lankaut, Braun, Born in Fhilip.

Naši somišljeniki nam lahko zelo izdatno pomagajo pri našem delovanju s tem, da nam dajo naslove tistih znancev in prijateljev, katere mislijo pridobiti kot nove čitatelje, oziroma naročnike. Istim bomo poslali kako številko na ogled.

Sila organiziranega proletariata

Amsterdam. — (Fed. Press.) — Približno petdeset milijonov ljudi je organiziranih v delavskih strokovnih unijah po vsem svetu. To je razvidno iz statističnega poročila Mednarodne zveze strokovnih unij, ki ima svoj sedež v Amsterdamu. Ob koncu leta 1921. je bilo 46,500.000 delavcev organiziranih v štiriintridesetih glavnih deželah. Število se je več kot potrojilo v zadnjih desetih letih; leta 1912 je bilo le 14,500.000 tradeunionistov na svetu.

Nemčija je na prvem mestu z 12,600.000 organiziranimi delavci; nato sledi Rusija, ki ima 6,900.000 delacev v unijah; Anglija 6,600.000; Združene države 5,200.000; Italija in Čehoslovaška po 2.000.000; Španija 1,500.000; Francija in Avstrija po 1,000.000; Belgija 920.000; Poljska 820.000; Mehika 710.000, Avstralija 680.000; Holandija 660.000; Indija 500.000. Potem slede druge države, ki imajo manj kot pol milijona.

Amsterdamska internacionala trdi, da je v njenih vrstah 22,400.000 delavcev. Rdeči internacionali v Moskvi se pripisuje sedem milijonov. Okrog 6.600.000 delavcev je v »nevtralnih« organizacijah, 3.900.000 v Ameriki, 1,800,000 v Hirsch-Dunker in drugih neodvisnih unijah Nemčije in Čehoslovaške, Poljske, Francije- Švice in Holandije. Konfesionalne (katoliške) unije imajo po tem poročilu 1,300.000 članov, in sicer 665.000 v Španiji, 250.000 v Nemčiji in 100.000 v Italiji (v resnici 80.000).

Naposled je še 5,000.000 delavcev, ki jih amsterdamsko poročilo prišteva h »drugim organizacijam«. To je kolektivno ime za vse delavske unije, ki ne spadajo k že omenjenim oragnizacijam.

Stroke v amsterdamski internacionali so razdeljene kot sledi: 3,700.000 kovinarjev, 3.000.000 transportnih delavcev, 2,500.000 stavbinskih delavcev, 2.100.000 navadnih (neizurjenih) delavcev, 1.800.000 rudarjev, 1,700.000 tekstilcev, 1,500.000 agrarnih delavcev, 1. milijon civilnih nameščencev, 1. milijon pisarniških uslužbencev, 900.000 krojačev, 800.000 živilnih delavcev, 600.000 tiskarskih delavcev, 300 tisoč lončarskih delavcev, vseh drugih strok pa 500.000.

*

Tako govori torej poročilo amsterdamske internacionale. 50 milijonov organiziranih — to je lepo število. A vendar so amsterdamci statistiko potvorili, kar se tiče moskovske Profinferne, ki bi imela šteti — po tej statistiki le 7 milijonov.

Vsak pa vidi kakšen nesmisel je to, kajti ta internacionala bi štela le ruske delavce, ki jih je organiziranih 6,900.000. Torej le 100.000 inozemskih delavcev naj bi štela Profinterna. Na zadnjem kongresu v Moskvi pa smo videli, da temu ni tako. Profinterna šteje okrog 15 milijonov organizirancev, amsterdamska pa približno ravno toliko in ne 22 milijonov. Obedve sta pravzaprav enako močni. Razlika je le v tem da ima reformistična strokovna internacionala večino v zapadno evropskih deželah, medtem ko ima Profinterna večino na vzhodu. A stoji tudi, da moskovska internacionala napreduje in da amsterdamska balj in bolj nazaduje. To se pravi: revolucionarna ideja zadobiva tal in ko bo imela organizirano večino na svoji strani, bo s tem zagotovljena tudi njena zmaga.

P. R.

Izdajatelj: I. O. Komunistične stranke Italije
Odgovorni urednik: Posl. Ambrogio Belloni
Tiskarna: „Il Lavoratore".